

2 ud af 3 danskere reagerer ikke på tegn på lungesygdom

Hovedbudskaber

- 1.050 repræsentativt udvalgte danskere er af Epinion blevet spurgt om en række spørgsmål omkring KOL (Kronisk Obstruktiv Lungesygdom). 95 pct. af danskerne kender sygdommen, og lidt over halvdelen – 55 pct. af danskerne – kender nogen der er diagnosticeret med KOL.
- Tegn på KOL kan være at opleve åndenød, slim i luftvejene, hoste eller være forpustet ved fysisk aktivitet over en periode på to måneder eller mere.
- 15 pct. angiver, at de har oplevet åndenød, 16 pct. at de har oplevet slim i luftvejene, 27 pct. har oplevet hoste, mens 28 pct. har været hurtigt forpustet ved fysisk aktivitet. 54 pct. har ikke oplevet symptomer.
- Blandt de danskere, der ikke ryger og aldrig har gjort det, har 62 pct. ikke oplevet symptomer, mens det kun er 35 pct. af de danskere, der ryger hver dag, der ikke har oplevet symptomer.
- Blandt alle med symptomer har kun lidt over hver tredje søgt læge (35 pct.). Hovedbegrundelser herfor er, at de kender årsagen til symptomerne (37 pct.), de tror ikke det er alvorligt (27 pct.) eller at det skyldes overvægt og dårlig form (25 pct.).
- Det er bekymrende, da det er vigtigt at opdage lungesygdommen KOL så tidligt som muligt, da man med livsstilsændringer og medicin kan bremse udviklingen af sygdommen.

Baggrund

Ca. 400.000 danskere har KOL, men kun ca. halvdelen ved det¹. Behandles KOL ikke i tide, forværres sygdommen meget hurtigt, og man risikerer at få det i svær grad.

Derfor har Lungeforeningen fået Epinion til at gennemføre en undersøgelse blandt 1.050 danskere, der er repræsentative på køn, alder og region. Undersøgelsen skal afdække befolkningens kendskab til tegn på, at man har sygdommen. Resultaterne fra undersøgelsen præsenteres i denne analyse, i håb om, at resultaterne kan medvirke til, at danskerne bliver mere opmærksomme på tegnene på KOL og reagerer på dem.

Godt kendskab til KOL og til symptomer

Næsten alle danskere har hørt om Kronisk Obstruktiv Lungesygdom (KOL), således svarer 95 pct. af danskerne, at de har hørt om sygdommen. Flere kvinder end mænd har hørt om sygdommen. 99 pct. af danskerne på over 56 år har hørt om sygdommen mod 87 pct. af danskerne i alderen fra 18 til 34 år.

Lidt over halvdelen – 55 pct. af danskerne – kender nogen der er diagnosticeret med KOL. Igen er det særligt danskerne over 56 år, der kender andre, der er diagnosticeret med KOL. Her svarer 65 pct. bekræftende, mens det kun gør sig gældende for 39 pct. af de 18-34 årige.

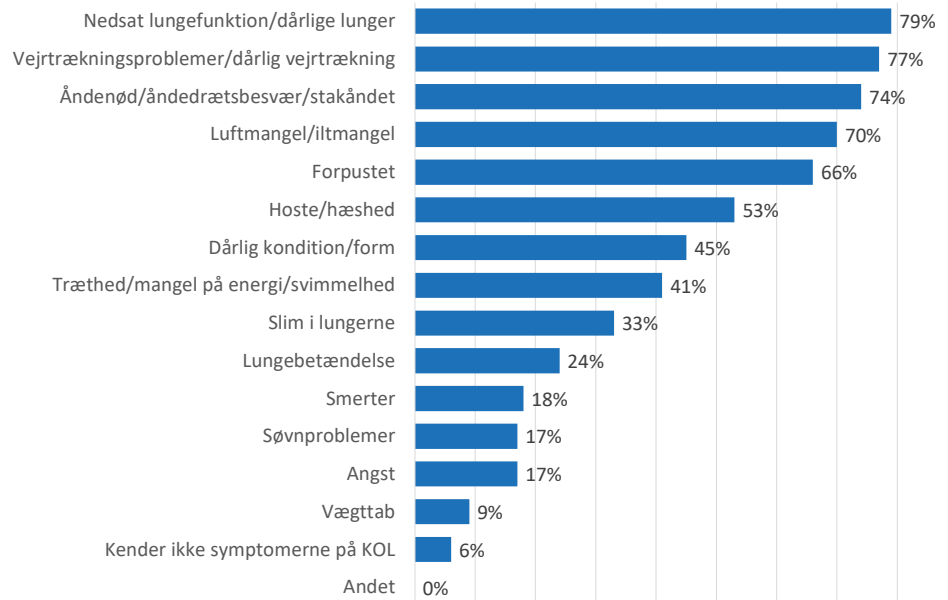
4 pct. af danskerne i undersøgelsen siger, at de har KOL og er blevet diagnosticeret af en læge, mens 2 pct. måske tror det, men ikke er blevet diagnosticeret af en læge. 86 pct. har ikke KOL og 8 pct. svarer, at de ikke ved det.

¹ https://www.sundhed.dk/content/cms/90/4690_drkol-aarsrapport-2020_offentlig.pdf

Nedsat lungefunktion og dårlige lunger er de tegn på KOL, som danskerne bedst kender, idet 79 pct. angiver at kende disse tegn på sygdommen. Herefter følger vejrtrækningsproblemer og dårlig vejrtrækning (77 pct.), åndenød, åndedrætsbesvær og stakåndet (74 pct.), luftmangel og iltmangel (70 pct.) og forpustet (66 pct.).

53 pct. af danskerne mener hoste og hæshed er tegn på KOL, efterfulgt af dårlig kondition, form (45 pct.), træthed, mangel på energi og svimmelhed (41 pct.), mens en tredjedel af danskerne mener, at slim i lungerne er tegn på KOL.

Herefter følger lungebetændelse (24 pct.), smerter (18 pct.), søvnproblemer (17 pct.), angst (17 pct.) og vægttab (9 pct.). 6 pct. kender ikke symptomer på KOL. Blandt de 18-34 årige er der 14 pct., der ikke kender symptomer på KOL, mens det for de 35-55 årige og danskerne på 56 år eller derover ligger på hhv. 4 og 2 pct.

Generelt har danskerne et godt kendskab til symptomerne på KOL, men særligt de begyndende tegn på sygdommen som hoste over længere tid og slim i lungerne, som hhv. lidt over halvdelen og en tredjedel af danskerne kender, kan der godt skabes mere opmærksomhed om. Lungeforeningen anbefaler, at hvis man har nogen af følgende symptomer:

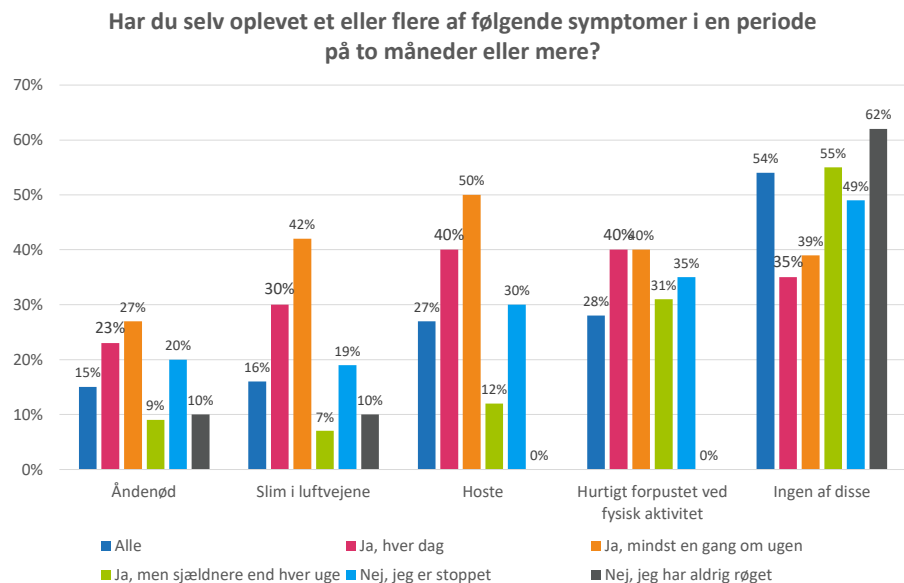
- Hoster slim op om morgenen eller andre tidspunkter på dagen og har gjort det gennem længere tid
- Har problemer med at få vejret ved kraftig anstrengelse eller gang op ad bakke
- Det tager lang tid at komme sig efter en forkølelse eller man har flere lungebetændelser
- Har vejrtrækningsproblemer ved høj luftfugtighed, som når man skal i bad eller ved ændring af vejret ex tåge, regnvej, kulde, varme

så bør man kontakte egen læge og få lavet en lungefunktionsundersøgelse.

Rygere har flere symptomer

I undersøgelsen bliver der også spurgt ind til om danskerne har symptomer på KOL. 15 pct. angiver, at de har oplevet åndenød, 16 pct. at de har oplevet slim i luftvejene, 27 pct. har oplevet hoste, mens 28 pct. har været hurtigt forpustet ved fysisk aktivitet. 54 pct. har ikke oplevet symptomer.

Hvis spørgsmålet sammenholdes med om danskerne ryger eller ej, så er det som sagt lidt over halvdelen af alle danskere, der ikke oplever symptomer. Hvis man udelukkende ser på de danskere, der aldrig har røget stiger andelen uden symptomer til 62 pct., mens det kun er 35 pct. af de danskere, der ryger hver dag, der ikke har oplevet symptomer, mens 39 pct. af dem der ryger mindst en gang om ugen ikke har oplevet symptomer. Til gengæld er der ikke signifikant forskel, når der ses på køn og alder for dette spørgsmål. Blandt danskerne, der aldrig har røget, oplever ingen i øvrigt symptomer som hoste og hurtigt forpustet ved fysisk aktivitet.

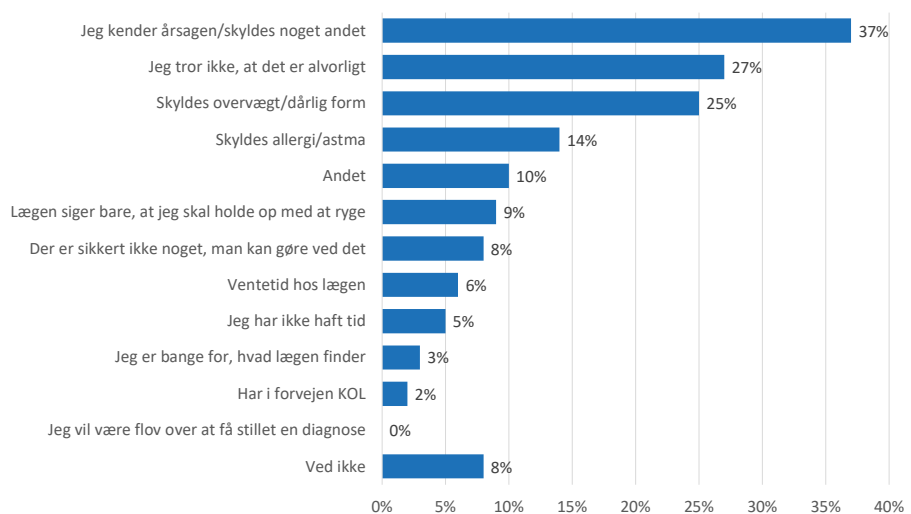
Kun 35 pct. har søgt læge

Blandt de danskere, der oplever mindst et symptom på KOL, er det kun lidt over hver tredje (35 pct.), der har søgt læge på grund af symptomerne. Der er ikke forskel på søgningen blandt mænd og kvinder, men aldersmæssigt har næsten halvdelen – 49 pct. – af danskerne på 56 år eller derover søgt læge, mens det kun er 13 pct. af danskerne mellem 18 og 34 år, der har gjort det. Det bekymrer Lungeforeningen:

”Det er ret bekymrende, når kun lidt over en tredjedel af danskerne reagerer på langvarige tegn på KOL og andre lungesygdomme. Mennesker med en kronisk lungesygdom kommer ofte først i behandling, når de får meget svært ved at klare hverdagen på grund af deres vejtrækningsproblemer, hvor deres lungefunktion er meget nedsat, og der er det meget sværere at hjælpe dem. Derfor er det vigtigt at reagere på symptomerne i tide, for med ændrede levevaner og medicin kan sygdommen bremses og symptomerne mindskes og den enkelte og dermed sikre dem et bedre liv”, siger Torben Mogensen, formand i Lungeforeningen.

Af dem der anfører, at de ikke har søgt læge, svarer 37 pct. at de kender årsagen, men lidt over hver fjerde dansker med symptomer tror ikke det er alvorligt og hver fjerde

Hvad er årsagen til, at du ikke har været til lægen med de symptomer, som du har oplevet i en periode på to måneder eller mere?

bortforklarer symptomerne med, at de skyldes overvægt og dårlig form. Danskerne har haft mulighed for at sætte flere krydser i forbindelse med besvarelse af spørgsmålet.

14 pct. siger, at symptomerne skyldes astma og allergi, mens 10 pct. anfører andre begrundelser. 9 pct. anfører, at de ikke søger læge, fordi lægen vil bede dem om at holde op med at ryge, mens 8 pct. ikke tror, at der er noget at gøre ved det. 6 pct. forklarer det manglende lægesøgning med ventetid hos lægen. 5 pct. har ikke haft tid, 3 pct. er bange for, hvad lægen finder og 2 pct. har i forvejen KOL. Ingen anfører, at de vil være flove over at få stillet en diagnose. 8 pct. ved ikke hvorfor de ikke går til lægen med deres symptomer.

De danskere der ikke havde symptomer er blevet spurgt, hvilke symptomer, de ville søge læge med, hvis de havde dem i mere end to måneder. Her svarer lidt mere end 8 ud af 10 (81 pct.), at de vil søge læge ved åndenød. 64 pct. vil søge læge ved slim i luftvejene, 59 pct. ved hoste og 44 pct. hvis de blev hurtigt forpustet ved fysisk aktivitet.

Ligesom for danskerne med symptomer blev de danskere, der ikke ville søge læge, spurgt hvorfor. Flest – 26 pct – siger de ikke tror, det er alvorligt, 13 pct. siger at der sikkert ikke er noget at gøre ved det eller andre begrundelser, 10 pct. fordi de ikke har tid, mens 7 pct. anfører ventetid ved lægen som årsag, 7 pct. anfører, at de kender årsagen. 5 pct. er bange for, hvad lægen finder. 3 pct. begrundet det med, at lægen bare siger, at de skal stoppe med at ryge, 3 pct. tror det skyldes overvægt/dårlig form. De øvrige begrundelser anføres ikke som grund. Andelen der ikke ved, hvorfor de ikke vil søge læge, er naturligt højere her – 46 pct. angiver dette.

Fakta om KOL

Hvad er KOL?

KOL står for Kronisk Obstruktiv Lungesygdom. KOL er en lungesygdom, der rammer mange danskere. Omkring 400.000 danskere lever med KOL, men kun halvdelen ved, at de har sygdommen. Heraf skønnes 110-130.000 at være i medicinsk behandling.

Ca. 14.500 patienter har været i et ambulans forløb med KOL på hospitalerne i 2020, og ca. 10.900 patienter har været indlagt. Det er lidt lavere end tidligere år grundet Corona. Blandt de patienter med KOL, der blev indlagt med KOL i forværring, endte 14 pct. med at dø inden for 30 dage af indlæggelsesdøgnet.

Lungefunktionsmåling

En lungefunktionsmåling udføres med et apparat, der hedder et spirometer enten ved egen læge eller ved henvisning til en lungeklinik. Målingen bruges både til at stille en KOL-diagnose og til at holde øje med, hvordan sygdommen udvikler sig. Hvis lungefunktionsmålingen viser, at lungefunktionen er nedsat, testes efterfølgende med spray med luftvejsudvidende medicin for at se om patienten evt. har astma og ikke KOL.

Man inddeler KOL efter sværhedsgrad på baggrund af lungefunktionstallet:

- Hos raske ligger lungefunktionstallet på omkring 100 procent af normalværdien.
- Ved mild KOL er lungefunktionstallet omkring 80 procent af normalværdien.
- Ved moderat KOL ligger lungefunktionstallet mellem 50 og 80 procent af normalværdien.
- Ved svær KOL ligger lungefunktionstallet mellem 30 og 50 procent af normalværdien.
- Ved meget svær KOL ligger lungefunktionstallet under 30 procent af normalværdien.

Om sygdommen

Kronisk betyder, at KOL er en sygdom, man som patient skal leve med resten af livet. Men sygdommens udvikling kan bremses ved at:

- stoppe med at ryge
- tage medicin
- dyrke motion

Obstruktiv betyder, at luftvejene er forsnævrede. Rent praktisk vil det sige, at det kræver mere arbejde at få luften til at komme rundt i lungerne end normalt.

KOL er en **lungesygdom**, som gør, at ens lungefunktion er nedsat. Det betyder, at man ikke kan tømme sine lunger så hurtigt som normalt, fordi bronkiesystemet er forsnævret, og det elastiske væv i lungerne er ødelagt.

Hvorfor får man KOL?

Mindst 85 % af alle tilfælde af KOL skyldes rygning, men der er også andre faktorer som fx arvelighed og arbejdsmiljø, der kan være medvirkende til, at man får KOL.

De fleste mennesker er 50-60 år, når de får diagnosen stillet. Og sygdommen kommer ofte snigende. En stor del af dem, som får konstateret KOL, har haft sygdommen i mange år, inden diagnosen bliver stillet. Reagerer man på symptomerne i tide, kan man leve et godt liv med KOL.

Kilde: Lungeforeningen